

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН,
УПРАВЛІННЯ І БІЗНЕСУ
КАФЕДРА ГАЛУЗЕВОГО ПЕРЕКЛАДУ ТА ІНОЗЕМНИХ МОВ

Випускна кваліфікаційна робота **Пояснювальна записка**

до кваліфікаційної роботи
магістра

на тему:

Медична термінологія в текстах наукового стилю: функціональний та перекладознавчий аспект

Виконала: студентка 6 курсу, групи 6ФП
спеціальності 035 “Філологія”
Ніна ЛАПЦЬКА

Керівник: к. пед .н., доц. Світлана
РАДЕЦЬКА

Рецензент: к. філол .н., доц. Оксана ПОДВОЙ
СЬКА

Херсон – 2021 р.

ЗМІСТ

<u>ВСТУП</u>	
<u>РОЗДІЛ 1. МЕДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ ЯК ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ</u>	
<u>1.1. Поняття "термін" та його ознаки</u>	
<u>1.2. Типологія та класифікація термінологічних одиниць</u>	
<u>1.2.1. Особливості медичної макротерміносистеми</u>	
<u>1.3. Медична термінологія: джерела виникнення та особливості розвитку української</u>	
<u>1.4. Лексико-семантичні та структурні особливості медичної термінології</u>	
<u>1.4.1. Варіантність та дублетність в медичній термінології</u>	
<u>Висновки до розділу 1</u>	
<u>РОЗДІЛ 2. МЕДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЧНА ЛЕКСИКА У МЕЖАХ</u>	
<u>НАУКОВОГО СТИЛЮ МОВЛЕННЯ</u>	
<u>2.1. Типологія стилів мовлення</u>	
<u>2.2. Науковий стиль мовлення: анотація та наукова стаття як основні жанри</u>	
<u>2.2.1. Анотація як різновид наукового тексту</u>	
<u>2.2.2. Наукова стаття як жанр наукового стилю</u>	
<u>2.3. Функції медичної термінології у текстах різних стилів</u>	
<u>2.3.1. Функціонування та особливості вживання медичної термінології у</u>	
<u>текстах наукового стилю</u>	
<u>2.4. Лексико-семантичні та граматичні особливості текстів наукового</u>	
<u>стилю</u>	
<u>Висновки до розділу 2</u>	
<u>РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ</u>	
<u>ВІДТВОРЕННЯ</u>	
<u>МЕДИЧНОЇ</u>	
<u>ТЕРМІНОЛЕКСИКИ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ НАУКОВИХ ТЕКСТІВ</u>	
<u>3.1. Особливості перекладу українських текстів наукового спрямування англійською</u>	
<u>3.2. Специфіка перекладу медичної термінології</u>	
<u>3.2.1. Особливості перекладу скорочень в текстах медичного</u>	
<u>спрямування</u>	
<u>3.2.2. Особливості перекладу термінів –епонімів</u>	

3.3.Дублетність, як основна проблема українсько-англійського перекладу медичної

3.4.Трансформаційні моделі, що застосовуються при перекладі медичної терміноло

Висновки до розділу 3 .....

ВИСНОВКИ .....

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....

ДОДАТКИ .....

Додаток А. Вибірка лексичних одиниць.....

Додаток Б. Дублети.....

Додаток В.Типологія вживання медичної термінології у наукових текстах .....

Додаток Г. Медичні скорочення .....

Додаток Д. Загальні данні використаних перекладацьких прийомів.....

ABSTRACT.....7

ВСТУП

Медицина – галузь науки з тисячолітньою історією, розвиток якої ніколи не зупиняється. Кожного року робляться численні відкриття, які обґрунтовуються в наукових працях. Французький фізик Фредерік Жоліо-Кюрі казав: *"Наука необхідна кожному народові. Наука відкриває тим, хто їй служить, грандіозні перспективи"*.

Наукові роботи, дослідження є рушійною силою, яка об'єднує вчених зі всіх куточків світу, поширює знання і сприяє розвитку наукового суспільства. Спеціалізовані тексти з медицини та їх переклади відображають масштаб всесвітнього розвитку єдиної наукової бази. В такому інтернаціональному середовищі зростає роль обміну знаннями, що, в свою чергу, призводить до зростання попиту на спеціалізовані переклади.

Головною проблемою медичної термінології все ще залишається систематизація та стандартизація термінологічної бази, що безумовно впливає на переклад.

Проблеми розвитку та становлення термінологічних одиниць досліджували такі вчені як: О. О. Суперанська, Д. Д. Лотте, В. В. Морковкин, В. Джуганова, А. В. Ткач, Б. Б. Комаровський, Б. С. Гершунський, І. М. Кантор, В. В. Краєвський, В. В. Макаєв, та інші.

Актуальність роботи полягає у недостатній вивченості особливостей українсько-англійського перекладу наукових медичних текстів та сучасним спрямуванням української науки на створення єдиної української термінології.

Метою дослідження є дослідити лексико-семантичні та структурні особливості медичної термінології та специфіку їх використання та відтворення у перекладі. Досягнення мети передбачає виконання таких завдань:

- 1) визначити поняття "термін", його характерні риси та вимоги до термінологічних одиниць;

- 2) проаналізувати та охарактеризувати особливості медичної макротерміносистеми;
- 3) охарактеризувати лексично-семантичні та структурні особливості української та англійської медичної термінології;
- 4) визначити лексико-семантичні особливості текстів наукового стилю;
- 5) визначити особливості функціонування медичних термінів у межах різних стилів;
- 6) визначити вимоги до перекладу наукових текстів;
- 7) охарактеризувати та систематизувати способи перекладу медичних термінів.

Об'єктом дослідження виступає українська та англійська медична термінолексика.

Предметом дослідження є особливості функціонування та відтворення медичних термінів у текстах наукового спрямування.

Під час дослідження був використаний зіставний **метод** для порівняння лексичних, семантичних, структурних особливостей текстів наукового стилю та термінології обох мов; та перекладознавчий для аналізу особливостей відтворення медичних термінів у перекладі.

Матеріалом слугували українські наукові статті, анотації та їх переклади на англійську мову з журналів "Біополімери та клітина", "Цитологія і генетика" та "Запорізького медичного журналу".

Практичним значенням даної роботи є можливість подальшого її використання у перекладознавчих дослідженнях термінологічної лексики та в укладанні методологічних рекомендацій з перекладу наукових текстів з медичної тематики для студентів вищих навчальних закладів.

Апробація та публікації дослідження опубліковано у Міжвузівському збірнику наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка "Актуальні питання гуманітарних наук" та висвітлено на четвертій Міжнародній науково-практичній конференції "Мова як засіб міжкультурної комунікації"

Структура дипломної роботи включає вступ, три розділи, висновки до кожного розділу, загальні висновки, бібліографію, додатки та abstract. Повний обсяг роботи становить 73 сторінки. Список використаних джерел складається з 100 найменувань.

У вступі дане обґрунтування актуальності роботи, визначені мета, об'єкт і предмет дослідження, визначаються завдання і методи дослідження.

У першому розділі досліджується поняття терміну, його основні риси та характерні особливості, особливості медичної терміносистеми, вплив історичного розвитку мови на специфіку медичної термінології.

Другий розділ присвячений вивченню особливостей наукового стилю мовлення, його жанрів та особливості функціонування медичної термінології в межах різних стилів мовлення.

Третій розділ присвячено вивченню особливостей перекладу наукових текстів, специфіці перекладу медичної термінології та кількісній систематизації перекладацьких рішень, які використовуються при перекладі медичної термінології.

ABSTRACT

Medicine is a science with a thousand-years-long history, the development of which never stops. Every year numerous discoveries are made, which are substantiated in scientific works. The French physicist Frédéric Joliot-Curie said: "Science is necessary for every nation. Science opens up great prospects for those who serve it".

Scientific work, research is the driving force that unites scientists from all over the world, disseminates knowledge and promotes the development of the scientific community. Specialized texts on medicine and their translations reflect the scale of global development of a single scientific base. In such an international environment, the role of knowledge exchange is growing, which, in turn, leads to an increase in demand for specialized translations.

The main problem of medical terminology is the systematization and standardization of the terminological base, which certainly affects the translation.

Problems of development and formation of terminological units were studied by such scientists as: O. O. Superanskaya, D. D. Lotte, V. V. Morkovkin, V. Dzhuganova, A.V. Tkach, B. B. Komarovskiy, B. S. Gershunsky , I. M. Kantor, V. V. Kraevskiy, V. V. Makaev, and others.

The **relevance** of the research lies in the insufficient study of the peculiarities of the Ukrainian-English translation of scientific medical texts and the modern direction of Ukrainian science to create a single Ukrainian terminology.

The **aim** of the research is to investigate the lexical-semantic and structural features of medical terminology and the specifics of their use and reproduction in translation. Achieving the goal involves the following **tasks**:

- 1) to define the concept of "term", its characteristics and requirements for terminological units;
- 2) to analyze and characterize the features of the medical macroterminosystem;
- 3) to characterize the lexical-semantic and structural features of Ukrainian and English medical terminology;

4) to determine the lexical and semantic features of scientific style texts;
5) to determine the features of the functioning of medical terms within different styles;

6) to determine the requirements for the translation of scientific texts;

7) to characterize and systematize the ways of translation of medical terms.

The **object** of research is Ukrainian and English medical terminology.

The **subject** of research is the peculiarities of the functioning and reproduction of medical terms in scientific texts.

During the research a comparative **method** was used to compare lexical, semantic, structural features of scientific style texts and terminology of both languages; and translation studies to analyze the peculiarities of the reproduction of medical terms in translation.

The **material** was Ukrainian scientific articles, annotations and their translations into English from the journals "Biopolymers and Cells", "Cytology and Genetics" and "Zaporizhzhya Medical Journal".

The **practical significance** of this work is the possibility of its further use in translation studies of terminological vocabulary and in the conclusion of methodological recommendations for the translation of scientific texts on medical topics for students of higher educational institutions.

The **approbation and publications** of the research were published in the Interuniversity Collection of Scientific Papers of Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University "Actual Issues of Humanities" and covered at the Fourth International Scientific and Practical Conference "Language as a Means of Intercultural Communication"

The **structure** of the thesis includes an introduction, three sections, conclusions to each section, general conclusions, bibliography, appendices and abstract. The total volume of the work is 83 pages. The list of used sources consists of 100 names.

In the introduction the substantiation of urgency of work is given, the purpose, object and a subject of research are defined, tasks and methods of research are defined.

The first section examines the concept of the term, its main features and characteristics, features of the medical terminology, the impact of historical development of language on the specifics of medical terminology.

The second section is devoted to the study of the features of the scientific style of speech, its genres and features of the functioning of medical terminology within different styles of speech.

The third section is devoted to the study of the peculiarities of the translation of scientific texts, the specifics of the translation of medical terminology and the quantitative systematization of translation decisions used in the translation of medical terminology.